

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITĂȚEA

ABONAMENT:

Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Din viața noastră națională și culturală.

— Presa noastră. —

VII.

În anul Domnului 1884 datu-ia fost poporului român ca să glăsuiască prin grupa de oameni din jurul »Tribunei«. Din câte ziare politice am avut până la apariția »Tribunei«, cu drept cuvânt putem zice, că nici unul n'a dezvoltat o activitate atât de febrilă, n'a pus o stăruință aproape supra omenească pentru realizarea punctelor cuprinse în programul său ca »Tribuna«. »Sine ira et studio« trebuie să recunoaștem că »Tribunei« adevărat abilității condeiu al dlui Slavici și al unor tineri versați în ale literaturii universale și române, le revine incontestabilul merit de a fi desbumbat greoiul vestmânt al germanismelor, ce apăsa curgătoarea și frumoasa limbă românească. »Tribuna« a făcut ca să apară în toată frumusețea chindisiturile, fluturașii, ciupagul și spachiolul; să străbată până în colibele țeranilor frumoasele basme, istorioare, novele, schițe și alte lucrări cari formau biblioteca ei și cari au fost menite se desvoalte gustul de cetit al poporului nostru.

În privința lustruirii limbei, a dezvoltării literaturii noastre populare ca nici o foaie înainte »Tribuna« a creat un curent nou, să-l numim după dl Slavici în discuția sa cu dl Dr. Moldovan Gergely — *juminist*.

Pe cât de salutară a fost influința »Tribunei« asupra poporului nostru în direcțiunea literară, pe atât de tatală i-a fost lucrarea în privința politică.

Înainte de a dovedi aceasta cu date scoase din viața ei de 19 ani, relevăm unele împrejurări, cari explică rațiunea unor puncte cuprinse în programul »Tribunei«.

Anume în programul »Tribunei« se zice: *Va susținea pe acei dintre oamenii politici, cari vor avea o popularitate covârșitoare. Numărul e temelia valorii noastre politice și numai acei dintre oamenii noștri politici, cari au acest număr în dosul lor pot să se impuie atât patriei cât și națiunii noastre în deosebi.*

Ear' la alt loc se zice: *»vom da toată silința să discredităm înaintea poporului pe toți aceia, cari ar fi voind să negocieze în numele Românilor fără să ne fi dat asemenea garanții.*

Și dl Slavici și tovarășii literari ai d-sale nu s'au dat de minciună. Cu o stăruință de fer și cu o putere elementară cercata »Tribuna« se realizeze mai ales aceste puncte din programul său.

Oamenii dela »Tribuna« *»fără pretențiuni de conducători politici și cari nu sunt chemați a face politică per-*

sonală, nici a propaga tendințe politice pornite din redacția ei«, aveau lipsă de număr, de popor.

Și cum se câștigă curând și cu cheltueală puțină acest număr, poporul?

Eată așa! Mai întâiu preoții și învățătorii, dela cari atirna poporul și cari îl conduc.

Dl Slavici, făcând pe puritanul și dând pe creștinul religios, în numărul 11/86 îi mulțumește fostului Metropolit Miron Romanul de binefacerile primite și în același timp îl discreditează înaintea preoților și turmei sale. Cunoștea bine dl Slavici, și cei dela »Tribuna« „bate-voi păstorul și risipi-se-va turma sa“, ca astfel să se împuțineze numărul în dosul metropolitului și cei dela »Tribuna« să aibă „o popularitate covârșitoare“ cum ajunsese a avea și »Calicul«.

Treapta cea dintâi a popularității și numărului covârșitor a »Tribunei« avea să se așeze pe corpul metropolitului apăsător în noroiu, și cu risicul nimicirii prestigiului și autorității bisericești gr.-or. din care și dl Slavici și ceilalți literați și politicieni făceau parte. »Tribuna« *în înalta sa prudență politică a preferit să dea foc moareii, s'o facă cenușă, numai să scape de neastimpărații de cloțani.*

Afară de capul bisericii mai erau încă câțiva factori de mare valoare și cu un trecut ireproșabil în viața luptelor noastre politice și culturale.

Era și după sentimente și după faptele naționale nobila familie a Mociștilor, ilustrul istoric George Barițiu, directorul »Gazetei Transilvaniei«, dl V. Babeș și în fine toți câți nu aveau la »Tribuna« s'au nu putură fi câștigați de ea.

Aceștia toți trebuiau discreditati înaintea poporului, presentați de trădători ai poporului român, vânduți Maghiarilor pentru-ca în urmă cei din dosul »Tribunei« să ajungă la majoritate covârșitoare, la dictatură precum s'a și întemplat.

Și aceasta ca să confirme modestul anunț din programul »Tribunei.« *»Tribuna« nu vine cu idei preconcepute, nu e menită a face politică personală nici a propaga tendințe politice pornite din redacția ei.*

Focul și sabia recomandate în Coran pentru lăptirea islamizmului le-a asigurat Mohamedanilor pentru scurtă vreme mărire și putere covârșitoare asupra popoarelor cu cari au avut de a face. Puterea Coranului basată numai pe forță a trebuit să decadă. Turcia s'a înfundat între Europa și Asia și azi se grăbesc alții s'o refoarme, s'o reinvie, »Tribuna« prin intrigă, denunțări, defaimări nesocotite a ajuns la apogeul ei, la Memorand, impus prin popularitate covârșitoare. Fructele poli-

tice ei aventuriere le gustăm azi cu amarăciune. Dar' ca să nu fim timbrați de reuțacioși vom arăta în cele următoare ce a tăptuit »Tribuna« în viața ei de 19 ani și ce moștenire ne-a lăsat.

—n.

Ilustrului bărbat al națiunii române, Dnii Iosif Yulcan, proprietarul și redactorul »Familiei«, Președintele Societății pentru fond de teatru Român, Membru ordinar al »Academiei Române«, Advocat în Oradea-Mare.

Din prilejul festivităților jubileului de 40 ani al »Familiei«, celei mai vechi foi beletristice-literare, primii sincerele noastre felicitări, cari vi-le adresăm pentru activitatea ce a-ți dezvoltat în ogorul literaturii române. Femeia română în special datorare este a Vă striga asi »la mulți ani!!!.

Deie cerul, ca festivitățile de 50 ani să Vă aște în putere deplină, aceasta este dorința »Activității«.

Adunarea generală

a

»Reuniunii femeilor rom. din comit. Hunedoarei«.

Dumirecă, la 12 Iunie st. n. 1904 se va ținea adunarea generală a reuniunii femeilor române în Deva. Ear' seara se va arangea producțiunea Musicală-Teatrală împreună cu dans; programul îl publicăm la încheiere.

Ne pare rău, că date mai amănunțite acum odată ne lipsesc, după adunare procurându-le, le vom tracta în mod convenit.

Reuniunea s'a înființat pe timpuri mai bune ca cele de față, *este deci datorința sfântă a fiecărei româncă a se înscrie ca membră la această societate, a cărei soarte este pusă de mulți ani în mâinile celei mai învâpăiate membră, a mult stimatei doamne Elena Francisc Hosszu Longin născută Pop de Bazești.*

Este la rindul dlor arangeri și diletanți, să producă o seară plăcută și aceasta se va ajunge d-n belșug, dacă participarea va fi cât de mare. În butul tuturor împrejurărilor triste, de cari suntem cuprinși, *invităm și din parte-ne pe toți și toate, cărora le sace la inimă chemarea femeii române, atât la adunare cât și la petrecere.*

Convocare.

În conformitate cu punctul 8 al §-lui 20 din Statute, membrele »Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei«, precum și toți aceia, cari se interesează de înaintarea și cultura femeii române, prin aceasta se convoacă la:

adunarea generală ordinară,

ce se va ținea Duminecă, în 12 Iunie, 1904 st. n. la 3 ore p. m. în localitatea Casinei române din Deva.

Deva, în 4 Iunie 1904.

Dionisiu Ardelean, Elena Pop Hosszu-Longin, secretar. presidentă.

Invitare.

Tinerimea română din Deva și jur are onoarea a Vă invita la *Producțiunea Musicală-Teatrală împreună cu dans*, ce o va aranja cu concursul corului Românilor din Hunedoara, din incidentul adunării generale a »Reuniunii femeilor române din comit. Hune-

doarei«, Duminecă în 12 Iunie st. n. 1904 în sala Redutei orășenești din Deva. — Inceputul la 8 ore seara. — Prețul de intrare: Locul I. 3 cor.; locul II. 2 cor.; parter 1 cor.; galerie 60 fil. — Venitul curat este destinat pentru fondul Reuniunii. — Oferte marinoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. (Adresa casarului: Cornel Popescu, paroh Deva). — NB. Prea stimatele doamne și domnișoare sunt rugate a se prezenta în costum național.

Comitetul arangiator:

Dionisie Ardelean, președinte.

Dr. Iustin Pop, vice-președ. Iustin Cl. Iuga, vice-președ.
Dr. Augustin Deac, secretar. Alex. Moldovan iun., secretar.
Cornel Popescu, cassar. George Cușuta, controlor.

Ulpiu Almășescu Dr. Ioan Margita
Nicodim Ardelean Ioan Mora
Dr. Victor Bontescu Dr. Aurel Oprea
Dr. Simeon Chețan Vasile C. Osvadă
Adrian Cristea Dr. Ioan Papp
Simeon Damian Emil O. Petricaș
Candin David Iustin Petruțiu
George Dănilă Toma Roșiu
Constantin Dima Dr. Stefan Rozvany
Dr. George Dubleșiu Stelian Russu
Ioan Hălmăgean Ioan C. Șiller
Ioan Jantea Dr. Aug. Strățariu
Andrieu Ludu Ioan Trif
Nicolau Macrea Dr. Aurel Vlad
Ioan Maior Toma Vasinca.

Program:

1. Marș de Stunz, cor bărbătesc.
2. a) Fantasia ballet de Beriot
- b) Doine naționale solo de violină cu acomp. de pian, exec. de dl I. Cl. Iuga.
3. Mori mândro... de A. Bena, cor bărbătesc.
4. a) A căzut o rază lină de C. Porumbescu.
- b) Cât aș dori... de Vasiliu, duet, exec. de dnii Adrian Cristea (tenor) și A. Ludu (bass).
5. Declamațiune de dl Dr. Victor Bontescu.
6. Inzadar alerg pământul de G. Dima, cor bărbătesc.

Din sergentul, Viteazul de sub Părăng.

Piesă într'un act de Căpit. Emanuil Părăianu.

Persoanele:

Barbu, țeran fruntaș George Cușuta. — Maria, fiica lui Barbu D-șoara Elise Ardelean. — Marin, țeran fruntaș Iustin Cl. Iuga. — Floarea, soția lui Marin Dna Valentina Popescu — Dinu Sergentul, fiul lui Marin și Floarei Ioan C. Șiller. — Popa Matei, preot bătrân I. N. Ioanescu. — Vlad, tiner învățător Ioan Pupaș. — Nicolae, Caporal în dorobanți cu schimb Ioan Trif. — Nițu, notar Stefan Dobrin. Petrișor, copil de 10 ani **
După producțiune urmează dans!

ACȚIONARI ȘI ADUNĂRILE GENERALE

(Continuare din Nr. 21).

Dar' neînălțându-ne la acest nivel înalt de cugetare, coborându-ne la realitate și căutând un remediu în mijloace reale, pentru extirparea aceluia germene care roade la bunăînțelegere dintre oa-

meni, chiar și atunci dacă acceptăm păreri pe cari le recomandă „Rev. Ec“ conducătorilor băncilor noastre, spre scopul de a desvolta o mai mare însușire la acționari, față de așezămintele lor, puțin roade vor da în direcția aceea de a slăbi „clicismul“, când alte lucruri de o importanță cu mult mai mare sunt necesitate. Căci uite „clicismul“, „absolutismul“ și „despotismul“ sunt întemeiate pe acel fatalism, că de regulă aceia, cari prin fapte se adeveresc de robi ai acestor slăbiciuni omenești, cari unealtă le prefac chiar și simțirea, aceia sunt cei dela putere.

Trist dar' adevărat. E vorba deci de o încredere nețermurată, care se arată față de cel încredințat cu reprezentarea deamă a intereselor întregității, concredute lui, îndată ce simțul de echitate, de dreptate și conștientiositate al respectivului nu e tras la îndoială, când acela nu e controlabil în expresiunea sa din viitor, ear' faptele sale contrare așteptărilor premise, nu mai pot da garanță de leuire definitivă, ci trec în registrul negru al păcatelor omenești... Așa nu poate fi bine, cu atât mai puțin bine e atunci când cel păcătos nu poate fi controlat și în cazuri binemeritate scurtat și delăturat, pentru-că lipsește puterea, nu brachială, ci bazată pe normativele legilor existente.

Așa stăm cu adunările generale ca foruri supreme de control ale societăților pe acții.

Nu un caz ne poate dovedi îndeajuns din viața institutelor noastre de bani că adunările generale joacă rolul unor drame sfâșietoare, de pe bina teatrelor unde se desfășură toată acțiunea apoi vedem pe acționari împărțiți în două tabere: majoritate și minoritate. Ear' interesele lor? Aceste sunt contrapuse: cei dela putere vreau cu ori-ce preț să se mențină la cârmă, ear' cei amărâți luptă cu înverșunare și adeseori chiar și în desastrul institutului comun pentru a doborî dela cârmă pe cei deveniți atotputernici.

E o luptă aceasta, care sub alte forme se încinge de altcum pe tot terenul social, dar' care în viața institutelor noastre de bani își are isvorul — se nu vorbim de sforțările pentru asigurarea existenței — în însuși »clicismul« și »despotismul«. Ear' rezultatul acestor companii detestabile care e? E acela că mai peste tot învinge puterea, ear' dreptatea cade jertfă contrarului care în lupta pentru menținerea supremației uită chiar și de responsabilitatea sufletească, devini un animal din ființă blândă după chipul și asemănarea lui Dumnezeu!

Puterea e de vină dar' la toate scăderile omenești, pentru-că numai cel-ce o are, o poate și folosi spre transgresiuni.

În viața băncilor noastre, abuzuri de soiul acesta au de urmare desbinări economice, abstrăgând dela consecvențele triste că aceia cari asociatu-s-au cu muncă și capital spre a scoate la liman unul și același ideal, au devenit neîmpăcați rivali, cari prin fondarea de bănci nouă se trudesă paralizeze ori-ce succes în mod reciproc.

Astfel vedem în multe locuri câte două bănci, în loc de una și puternică care ar putea mai pe ușor presta ori-ce concurență de a străinilor, care ar ajunge cu mult mai curând la punctul de consolidare, dacă toate forțele dis-

ponibile: muncă și capital s'ar fi dedicat unui și aceluiași scop.

Să nu vorbim de separatismul ce se produce prin astfel de desbinări economice-financiare chiar și pe terenul vieții noastre naționale, ci să ne mărginim a ținea cont numai și numai de desavantajele ce se simt și se vor simți de acum tot mai mult pe terenul economic. Aceasta numai consolidare nu se poate numi, întru-cât numărul băncilor deja înființate peste tot stă în raport direct cu capacitatea de credit a poporului.

(Va urma).

PROIECTUL de reformă a învățământului popular.

Numai în timpuri de grea încercare suntem aplicați a recunoaște înalta poziție a prelaților bisericilor române. Ne saltă inima de bucurie când prilej avem să auzim din rostul capilor bisericesti cu câtă căldură apără cele mai vitale interese ale poporului lor. Cel mai vădit efect aveau luptele noastre pe vremuri, când arhierii ambelor biserici îi vedeam în fruntea tuturor mișcărilor noastre. Condamnăm din tot sufletul pe cei scurți la vedere, cari de un timp încoace au fost pentru excluderea prelaților români dela viața națională. Mici la suflet au fost acei miopi politici, cari abandonară conducerea veche, ca apoi mai târziu să se apuce la certe, acărora urmări le suferim până în ziua de azi și nu ne-a mai rămas decât o stare destrăbălată și învinuire împrumutate. Aceste sunt triste urmări păgubitoare, cari s'au sălășluit între noi, de când nu mai avem în fruntea noastră pe Metropolitul ambelor biserici.

Pășirea rezolută și plină de vrednicie a capilor bisericesti la Ancheta, privitoare la reforma învățământului popular, este o dovadă, că numai împreună și sub conducerea arhierilor am putea isbuti a conserva, cel puțin, acele ce ne-a mai rămas.

Ca și cetarii nostri să aibă prilej a cunoaște remarcabila vorbire a Excelenței Sale D-lui Metropolit Ioan Mețian, o publicăm aci.

**Excelența Voastră Domnule Ministru!
Mult onorată anchetă!**

Din considerare la vârsta mea înaintată, numai puțin pentru încunjurarea eventualelor neînțelegeri și restălmăciri, binevoit, vă rog, a permite, ca observările, ce am a le face, să le pot preda în firul notițelor mele scrise.

Când, mult onorată anchetă, în virtutea poziției și a chemării mele, conform înaltei datorințe, ce le am, mă pregătesc a-mi face observările referitoare la chestiunea, ce ne preocupă, o fac în reprezentanța bisericii răsăritene ortodoxe române, care biserică a înființat și susține aproape 2000 de școale, care în edificiile școlare și pentru provederea aceloră cu cele trebuincioase a investit milioane și care în raport cu starea materială a poporului pentru susținerea școalelor an de an contribuie cu sume enorme.

O fac mai departe ca fiu credincios al patriei, care ași dori, ca bunăînțelegerea frățescă atât de mult trebuitoare între diferitele popoare ale țării, să o vedă neclintit stabilită și asigurată pentru toate timpurile.

Trebuie să declar însă înainte de toate, că observările ce voi face, nu vor exhauria obiectul cu desăvârșire și nici nu se vor putea extinde la toate acele părți ale proiectului de sub întrebare, cari, după modesta mea părere, sunt de excepționat, căci — durere — acel proiect numai cu câte-va zile înainte de aceasta mi-s'a comunicat, când totodată am primit invitarea la această anchetă și astfel studiarea temeinică a acelui proiect și peste tot a acelei afaceri atât de importante, pentru mine a fost o imposibilitate fizică.

Dar' cu toate acestea în preseara acelei zile mari și de adânc înțeles, în care aproape cu 1900 de ani înainte de aceasta Domnul cu puterea Sfântului Seu Duch a trimis în lume pe Apostolii Sei, ca tuturor oamenilor

să le propovăduiască cuvântul pe limba lor proprie, eată cu mulțumită bucuroși ascultând Invitarea Excelenței Sale, am venit în mijlocul Domniilor Voastre, ca față de proiectul de lege, ce ne stă înainte, să dau în general expresiune temerilor mele isvorite din sentimentul meu religios și din cel mai curat patriotism.

Imi susțin de altfel dreptul, ca observările mele mai amănunțite și meritoriale să le subțern mai târziu în scris Excelenței Sale Domnului Ministru spre binevoitoare luare în considerare.

Înainte de ce ași trece la însuși proiectul de lege, Vă rog să-mi permiteți a face câteva scurte reflexiuni referitoare la unele expresii aflătoare în motivarea proiectului.

Motivarea proiectului susține, că nu este de lipsă și nu ar fi nici motivat, ca comunitățile și confesiunile patriotice să fie lipsite de dreptul lor de a înființa și a susține școale.

Declarațiunea aceasta indirect conține în sine constatarea, că în patria noastră ar putea să existe și confesiuni nepatriotice.

Adânc intristat am cetit aceste cuvinte ale motivării, mult onorată anchetă, căci eu unul nu pot crede, că în această țară ar putea să existe și vre-o confesiune nepatriotică și fiind-că în special credincioșii bisericii mele consideră iubirea patriei între cele dintâu virtuți și astfel o urmează.

Și să-mi-se ierte sensibilitatea, Mult Stimaților Domni, când nu pot să trec cu vederea aceea — de bună seamă neintenționată — greșală a motivării, că pe fi români ai acestei țări consequent îi numește »valahi«, deși toate legile în vigoare ale patriei noastre cunosc numai »popor român«, nu »popor valah«.

Nu pentru aceea amintesc momentul acesta, că doară însuși cuvântul »valah« ar cuprinde în sine vre-o dejosire, ci numai pentru-că această abatere dela usul sacționat prin lege ar putea ușor să producă neînțelegeri și îngrijiri neintemeiate.

Trecând acum la însuși proiectul din întrebare, înainte de toate trebuie să dau expresiune convingerii mele că acest proiect de lege cu desăvârșire scoate afacerea școlară din cercul de competență al autonomiilor confesionale și nu lasă confesiunilor decât numai datorința, să contribuie și dănsule materialicește la susținerea școalelor elementare. Prin aceasta se scoate din vigoare nu numai §-ul 8 al articolului de lege XX. din 1848, dar' chiar și §-ul 3 al legii fundamentale articolul IX. din 1868, care declară, că credincioșii greco-orientali sunt îndreptățiți a dispune independent în afacerile lor școlare.

Și Domniile Voastre, mult stimaților domni, prea bine știți, că amintitele legi fundamentale ale țării le-au alcătuit astfel de bărbați de stat maghiari, cari sunt recunoscuți de genii în istoria țării și cari mai pe sus de toate iubinduși patria au socotit, că pentru alte multe sute de ani pun temelie dezvoltării fericite a acestei țări prin aceea, că au creat posibilitatea înțelegerii frățesti între diferitele neamuri și confesiuni conlocuitoare, precum și posibilitatea nobilei emulării întru răspândirea culturii adevărate; și astfel eu cred, că mijloacele fericirii patriei le micșorează acela, care vatămă sus laudatele legi fundamentale ale țării.

În decursul multor sute de ani școalele confesiunilor singure au propagat cultura, au isvorit iubirea patriei, și mai vârtos istoria statului nostru dovedește, că autonomiile confesionale nu au slăbit, ci au întărit patria. Chiar în zilele noastre acest sfânt interes pretinde și autonomia credincioșilor romano-catolici din patria noastră.

Nu sunt așa-dar' numai fără scop, dar' sunt de-adreptul păgubitoare acele dispozițiuni ale proiectului de lege, cari iau din mâinile confesiunilor afacerile disciplinare, precum și instituirea învățătorilor, statorirea limbii de propunere și în parte a planului de învățământ, propunerea religiozii în partea referitoare la limbă, apoi calificarea învățătorilor, — și drept aceea adresez Excelenței Sale domnului ministru de culte și instrucțiune publică rugarea, binevoiască chiar și din acest punct de vedere să retragă proiectul de față și la compunerea unui eventual nou proiect să bine-

voiască a lua în dreaptă considerare aceste observări.

Dar' și de altfel proiectul de sub întrebare se află în contrarietate cu principiile fundamentale ale științei pedagogice atunci, când nu statorește ca țintă finală a școlii aceea măsură a culturii generale omenești, care este potrivită a da patriei cetățeni religioși, morali, cinstiți și folositori, ci îi pune ca scop învârșirea desăvârșită a unei limbi, în cazul de față învățarea limbii, ungurești.

Nu o zic aceasta din antipatie cătră limba ungurească, care limbă și astăzi cu multă sîrguință se învață în școalele mele populare dar' o zic din iubire cătră adevăr, și în privința aceasta mă provoc la cei mai de frunte pedagogi maghiari, cari de bună samă vor justifica punctul meu de vedere, că adevărată instrucțiunea elementară nu se poate face cu reson în altă limbă decât numai în limba maternă a școlărilor, ceea ce se adeverește de altfel și prin §ul 58 al art. de lege XXXVIII. din 1868, care dispune, că în școalele elementare fiecare elev să fie instruit în limba sa maternă.

Pedagogicește și didacticește este, Onorată anchetă, imposibilitate să declari prin lege, ca limba de propunere în cutare școală elementară să fie spre pildă cea românească, dar' scopul școlii totuși să fie acela, ca elevii instruiți românește să-și însușească cu desăvârșire limba maghiară.

Acest contrast pedagogicește imposibil dovedește, că la compunerea proiectului din întrebare, nu a servit ca îndreptar știința pedagogică întemeiată pe adevărurile veșnice, ci considerațiuni de altă natură. Cu intristare am experiat aceasta, Stimaților domni, căci după modesta mea părere, cel ce pune creșterii alte scopuri, decum le pretinde rațiunea sprijinită de știință dobândită prin experiențele veacurilor, acela vatdă legile veșnice ale frîii, și aceasta în totdeauna amar se răsbună.

Nu a fost și nici nu poate să fie popor în lumea aceasta care să vorbească desăvârșit două limbi: Indivizi pot să vorbească perfect două, ori chiar mai multe limbi, dar' popor cu două limbi nu cunoaște istoria neamurilor.

Nu mă tem eu, că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va peri, căci iată, chiar motivarea proiectului ne spune, cum în școalele Irlandei sute de ani a stăpănit limba englesă și poporul irlandes totuș n'a perit ci mai vârtos acest mititel popor cu o statornicie aproape fără păreche în istoria omeniemei se luptă pentru naționalitatea sa cu cea mai mare putere politică din lume și aceasta putere de lumi cuceritoare nu este în stare să nimicească naționalitatea poporului irlandes.

Școala numai luminează poporul nu-l nimicește.

Nu mă tem eu așa dar' că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va peri, dar' nutresc dureroase temeri pentru fericirea patriei iubite, și așa cu insistență Vă rog Stimaților Domni, îmbrăcați țara în haina iubirii frățesti între popoare, și fericirea ei va prospera.

Dar' din acest defect pedagogic al proiectului din întrebare se naște o altă greșală pedagogică mai mare, pe care nu poate să nu o recunoască fiecare om, care s'a ocupat vre-odată de afaceri școlare, ori are cunoștință de elementele științei pedagogice.

Proiectul de lege învârșirea desăvârșită a limbii școlii de stat elementare și dispune, că același pens trebuie să-l absolva școala confesională elementară. Într-un caz însă și de-odată cu aceasta, școala confesională nemaghiară i-se impune să instruiască a instrui astfel pe elevii săi, ca unpa cer o ani ai școlii de toate zilele să-și poată exprima ideile în limba ungurească curat și precis, să citească fluent, să scrie corect și să socotească în limba maghiară.

Este însă evident, că proiectul de lege pentru școalele elementare de stat a stabilit ca pens de absolvat maximalul, ce îl poate absolva școala elementară între împrejurări normale, dar' același proiect, dela școalele confesionale nemaghiare pretinde mai mult, decât acel maximal, deci pretinde imposibilul.

Între astfel de împrejurări școala elementară nemaghiară ori va da elevilor săi instrucțiunea limbii maghiară, precum o pretinde proiectul din întrebare, dar' atunci trebuie să nelige câștigarea celorlalte cunoștințe și prin

aceasta va crește indivizi știutori de limba ungurească, dar' în celalalte inculte și lipsiți de temelul moralității câștigate prin cunoștințe: ori însă va pune pond pe câștigarea cunoștințelor trebuincioase, dar' atunci în instruirea limbii maghiare nu va putea împlini datorința ce i-se împune. Eu însă, Mult Stimaților Domni, așa cred, că mai mare trebuință are patria de cetățeni religioși, morali, cinstiți și folositori, și așa fi în stare să dovedesc, că iubirea de patrie nu are a face cu cunoașterea ori necunoașterea vre-unei limbi.

Stranie impresiune face asupra mea și ș-ul 13 al proiectului de față, care dispune că atunci, când 20% dintre elevii unei școli nemaghiare ar avea ca limbă maternă limba maghiară, în cazul acesta și limba maghiară are a se folosi ca limbă de propunere.

Dispozițiunea aceasta nu numai că vatămă dreptul susținătorului școlii de a statorni însuși în școlile sale limba de propunere, care drept îl recunoaște chiar și proiectul din întrebare, dar' și pedagogicește crează stări imposibile.

Cum se va putea aceasta executa, onorată anchetă? Invățătorul va propune materialul de învățământ pentru cele 20% în limba ungurească, celorlalți elevi va propune același material de învățământ spre pildă în limba românească: el așadar' în decursul unui an școlar va trebui să absoalve un pens de două-ori atât de mare, ca școlile cu limba de propunere ungurească, sau mai bine zis același pens va trebui să-l absoalve de două-ori. Sunt de convingerea tare, că toți bărbații de școală vor afla lucrul acesta imposibil.

Este lucru curios pentru mine și aceea, că progresul învățământului în școală are să-l constate protopretorul de unde eu așa țin, că astfel de competență nicăiri în lume nu li-s'a recunoscut organelor administrației politice, și într'adevăr știu, că nu este lucru corect a declara prin lege de pedagogi ex officio în patria noastră pe funcționarii administrativi.

Toți adevărații bărbați de școală vor consimți cu mine și în aceea, că procedura contemplată la calificarea învățătorilor, asemenea aparține imposibilităților pedagogice. Proiectul pretinde anume, că la examenul de calificare candidatul să facă examenul în limba ungurească și din acele studii, pe cari în institutul pedagogic le-a învățat spre pildă românește. Aceasta, mult stimaților domni, într'adevăr înseamnă, că îndată ce proiectul de față va deveni lege, să închidem toate preparandiile nemaghiare, căci toți, căți am umblat la școală, știm prea bine, că elevul nu este în stare să facă examenul din cutare studiu decât numai în limba aceea, în care i-s'a predat și a învățat acel studiu.

Poate cel mai mare defect al proiectului ca și al tuturor legilor noastre școlare de până aci, este cea împrejurare, că școala elementară este uniformă pentru țara întregă, pentru toate ținuturile ei, câtă vreme e ușor de înțeles, că altă școală elementară le trebuie copiilor din Budapesta, de alta au trebuință comunele dela șes și iarăși altă școală este de lipsă pentru cătunul munților cu cel 60—80 de case ale sale. Adevărul acesta, indirect îl recunoaște de altfel însuși proiectul de față, când școala de repetiție, care până acum asemenea era uniformă, o desparte, și pentru unele comune prescrie școale de repetiție economică pentru altele industrială.

Se învederează din toate acestea, mult căruia se vede, că eu nu numai pentru aceea nu pot să primesc proiectul din întrebare, dar' și că încă în autoritatea bisericească nu pot să-l primesc nici din motive pedagogice, pe cari — sunt convins — nici însuși Exelenția Sa Domnul Ministru nu le va putea contesta cu desăvârșire.

Chiar și din punct de vedere administrativ proiectul de față va crea stări imposibile. Școlile confesionale pe viitoriu le va administra autoritatea confesională, le vor administra: ministrul, comisiunea administrativă, pretorul, inspectorul reșesc, inspectorul școlar, și este foarte de temut, că sub greutatea atâtor administratori, școala va succumba cu desăvârșire.

Sunt însă cu toată hotărârea în contra acelor dispozițiuni ale proiectului din întrebare, prin care se pretinde, că în școlile cu limba de propunere ungurească și religiunea să fie propusă în limba maghiară, nu în

limba confesiunii respective. Aceasta nu mai este afacere școlară, ci este afacere bisericească.

Bisericile ortodoxe răsăritene sunt bisericile naționale și chiar legile fundamentale ale patriei recunosc biserica mea ca biserică greco-orientală română. Nu numai limba liturgică, ci limba dătătoare de viață este pentru această biserică limba românească. Fiecare confesiune pr' povăduiască cuvântul lui Dumnezeu în limba sa proprie, și nu este putere în lumea aceasta, care ar putea să siliască biserica mea a-și părăsi limba căci prin aceasta ea învași și-ar enunța sentința de moarte. Vom vesti deci cuvântul lui Dumnezeu elevilor noștri în limba românească și în această limbă îi vom învăța să laude pe Domnul, să sevărșască fapte bune și să iubescă patria ungară și așa cred, că în această nișuință a noastră frații noștri maghiari nu ne vor pune pedeci, ci sprijin ne vor da. O mie de ani Maghiari și Români am apărut patria; fiecare la altarul seu în limba sa să roage pe Dumnezeul Cerurilor, să ne ajute până la sfârșitul vremurilor a ne păstra ca Maghiari și Români scumpa țară strămoșească.

Mulțumind Exelenției Sale și Mult Ororatei anchete pentru îndelungata răbdare, cu care a binevoit a asculta spusele mele, Vă rog Stimaților Domni, luați în considerațiune binevoitoare modestele mele observări.

T. R.

INVĂȚĂTORII DELA SATE

Cine nu știe astăzi, că învățătorii dela sate sunt sufletul mișcărilor culturale și economice, și că aceștia dela un cîrd de vreme formează obiectul de discuțiune și admirațiune al întregii țări.

Învățătorii dela sate, adică majoritatea lor pentru că nu toți sunt ca unul, sunt neobosiți în a propovedui lumina și în a îndrepta multe din relele de cari suferă mare parte din populațiunea noastră rurală.

Multe îmbunătățiri în direcțiunea culturală și economică se datoresc inițiativei lor, ear' nici decum ordinelor și circulărilor ministerului cultelor. Cei ce lucrează numai în baza ordinelor și fără focul sacru în inimă, nu fac multă ispravă.

Sunt învățători și învățatori, unii, geloși de felul lor, alții geloși contorm ordinelor, ear' alții nepăsători. Noi stimăm și pe cei din a doaua categorie, dar' mai mult pe cei din categoria întâia, căci aceștia sunt cei mai doritori de a vedea pe sătean pus pe cale de năntare și morală și materială.

Un învățător harnic, cum se cade, bun gospodar, este deja cea mai bună pildă pentru sătean, fără a se interesa mai de aproape de el, dar' încă, când vede că se interesează de soarta lui, de cuprinsul lui, când îi dă sfaturi înțelepte atunci îl servește îndoit.

Un învățător, deși cum se cade, dar' nu în deajuns de harnic și mai cu seamă puțin gospodar, nu'l pilduește pe sătean într'atâta încât sfaturile lui, isvorite din ordine și circulări, să'i fie urmate.

Nu mai vorbim de alte categorii de învățători, cari poate prin purtarea lor pilduesc mai mult în rău decât în bine pe sătean.

Bunii învățători trebuiesc însă cruțați, ear' nu istoviți punându-le prea multe și grele sarcini în spinare. Trebuie lăsați în pace ca să se desmeticească, căci în vârtejul și învălmășeala de fel de fel de chestiuni culturale și economice la desfășurarea cărora a fost chemat să stea în frunte și dacă nu s'a zăpăcit, — apoi de bună seamă că nu

pe toate a avut timpul și prilejul a le desvolta și propaga în deplină cunoștință de cauză.

Învățătorul dela sate este chemat să se ocupe: de cercul lui cultural; de congresele didactice, de grădina școlară, de practica agricolă, de biblioteca rurală, de banca populară, de stupărit, de sericultură, de corurile bisericesti, de șezătoare, de școala de adulți de etc., etc., să citească și să execute diferitele ordine relative la învățământ, să-și vadă de școală, să se prepare de definitivat sau de examenul de avansat și câte altele.

Vedeți dar' câte are de făcut învățătorul și a dat destule dovezi că le poate face, că are destulă voință, dar' — nu trebuie abuzat de dînsul.

Cămpul.

Index.

NOUȚĂȚI

Luni, în săptămâna aceasta, s'a ținut adunare în comitatul Sibiiului. La timpul potrivit, domnul asesor consistorial Nicolae Ivan, a făcut propunerea următoare:

1. Comitatul să înainteze guvernului representațiune, de cuprinsul, ca ordinațiunile lui Hieronymi, referitoare la sistarea activității partidului național român, să fie revocate, eventual dreptul de întrunire să fie regulat prin lege pozitivă.

2. Comitatul să adreseze guvernului representațiune în chestia banilor adunați din partea Românilor pentru ridicarea unui monument la mormântul lui Avram Iancu, bani, cum se știe, confiscați din partea guvernului, și să ceară, ca banii să fie extradați, pentru a putea fi întrebuințați în scopul pentru care a fost adunați.

Ambele propuneri au fost primite și puse la ordinea de zi în congregația de toamnă.

Sanatoriul dela Geoagiu. Încă în anul trecut vestisem știrea, că erariul montan intenționează a face un sanator pentru lucrătorii săi dela băile de fier din Ungaria și Ardeal. După informațiuni contrase din izvor sigur proiectul este deja gata, locul s'au ales pe hotarul comunei Cigmău, spre vest dela comuna Geoagiu de jos, sub poalele dealului, în față cu răsăritul soarelui și scutit de cătră vest de grupa și colina dealurilor Sécărtimbului.

Locul corăspunde întru toate recerintelor atârui Sanatoriului, care s'a aflat, după multe cercări, din partea organelor guvernului, mai acomodat.

Preliminarul șoselii de circa 3—4 chilometri și a speselor de clădire a edificiului pentru 400 morboși de tuberculosis face 600.000 coroane.

Locul unde se edifică acest sanator se cheamă »Măgura« și formează un platou excepțional de igienic, cu temperatură peste măsură moderată, așa că șeful sanitar, însărcinat odinioară cu eruirea locului, Dr. Axmann, comisarul guvernului, a constatat multă asemănare între temperatura de aici și Luzin-Piccolo.

Deja în vara aceasta se procură materialul de lipsă pentru clădiri. Înainte de toate să va face drumul în serpentine până la loc. Materialul edificării — fără peatră, cărămidă, var și nășip, care se va transporta pe calea ferată nu face mai puțin de 500 vagoane.

Geoagiului și comunelor din jur, apoi chiar și Oraștiei i-se deschide multe izvoare de venit cu acest sanator.

Avem promisiune dela un bărbat marcant a vieții publice, că ne va servi cu date sigure despre totul ce se va face din toate punctele de vedere. La timpul său le vom publica cetitorilor noștri.

Mulțumită publică. Subscrisul, împlinesc o sfântă datorință aducând mult stimatului domn Victor Tordășianu, referent consistorial, fost deputat congresual și actual deputat sinodal al cercului Iliia, cele mai călduroase mulțumite pentru ajutorul de 40 cor.

oferit mie ca împrumut la începutul anului școlar 1903/4 pentru a-mi putea face posibilă înscrierea în secțiunea pedagogică a seminarului »Andreian« din Sibiiu. Aceasta sumă când am voit s'o restituie pe lângă cea mai mare mulțumită, dl deputat având în vedere starea materială a părinților mei, mi-a ertat-o, pentru ceea-ce îmi exprim și pe aceasta cale sentimentele de recunoștință. Sibiiu, 11 Maiu v. 1904. Mariș Drăgan, ped. c. II., originar din Tătărești, com. Hunedoarei.

O caracterisare nimerită. Într'o foaie românească cetim: »Opurile lui Dr. Goldiș, Dr. Ciorogariu și Dr. Elefterescu se disting în literatura noastră prin însușirea particulară că publicul le-a cetit înainte de ce ei le-au scris«.

† Necrolog. Din Lugoș se vestește moartea avocatului Dr. Ioan Maior. Repausatul s'a născut în Uifalău de lângă Aiud. Ca teolog în Blaș, l'a ajuns evenimentele războiului civil. A părăsit cariera preoțască și s'a înrolat în armata națională. La 1850 s'a dus la Viena spre a asculta studiile juridice. A fost deputat la dieta din Sibiiu, ales de cercul Teuș. În calitatea aceasta a fost numit consilier școlar și inspector al școlilor gr-cat. din Ardeal. Desființându-se autonomia Transilvaniei, la 1869 a fost tercut la pensie și luând censura de avocat s'a așezat la Lugoș, unde l'a ajuns moartea.

Primirea în școala de cadeți de infanterie ces. și reg. din Sibiiu: În anul primii al școlii de cadeți susnumite se vor primi cu începutul anului școlar 1904/1905 (mijlocul lunei lui Septemvrie) cam 30—40 tineri fisește corespunzător desvoltați, cari cu 1 Septemvrie n. a. c. au împlinit anul al 14-lea, dar' n'au trecut încă anul al 17-lea al etății, cari au aplecare pentru cariera militară și au absolvat cu succes cel puțin Indesultitor (suficient) 4 clase inferioare ale unei școli medii, ori ale unei școli civile. Cererile pentru primire se pot face numai după-ce petentul posedă testimoniu școlar pe întreg anul 1903/1904 și sunt a se trimitte la comanda școlii cel mult până la 15 August 1904 st. n. Dacă aspirantul este necesitat a repeta un (esamen de emendare), este dator a alătura un testimoniu interimal.

Încărunțit de spaimă într'o noapte. Trei studenți universitari români din București, Ilie Pașca, Sever Națiu și Ioan Curtin au plecat Duminecă noaptea — precum se anunță din Făgăraș — în excursiunea pe cel mai înalt pisc din nunții Făgărașului, ca să vadă de acolo răsăritul soarelui. Erau aproape sus pe munte, când de-odată se făcu negură deasă, apoi începu ploaia. Unul din excursioniști a mers să caute loc de adăpost, dar' s'a perdut de tovarăși. Deodată a alunecat la vale și cu mare greutate s'a oprit apucându-se cu mâinile de o stâncă. Jos era prăpastie adâncă. Toată noaptea a stat nifericitul cu picioarele în aier, îmbrățișând stâncă. În fine dimineața i-au scăzut puterile și a căzut jos leșinat. Abia a doaua zi l'au aflat tovarăși și l'au dus mai mort în sat. Nefericitul student s'a bonăvit grav de spaimă, ce a îndurat, ear' pērul lui albise cu totul peste noapte.

Să luăm pildă. Poate nu există mai mare deosebire între Ruși și Japonezi, ca în privința curățeniei. Rușii se îngrozesc de apă și nu se scaldă cu anii. Japonezul, chiar și cel mai de rând, se scaldă cel puțin odată pe zi în apă caldă. Cei mai bogați se scaldă chiar de 3-ori pe zi. În Tokio sunt cam 1000 scaldători publice și afară de aceea în fiecare casă e odaie de scaldat. La sate se scaldă oamenii într'o cadă mare sub cerul liber. La munte pofta descădat a Japonezilor e adevărată patimă. Sunt locuri, unde Japonezul stă 24 oare în apă curgătoare, unde adeseori îl apucă somnul. De multe ori, mai ales vara, se plâng Japonezii, că s'au de murdari. Dacă-i întrebii: »Cum se poate?«, l'i răspund: »Pentru că vara ne scaldăm numai de 2-ori pe zi«. — »Dar' earna?« — »Earne ne scaldăm de 4—5 ori și dacă copiilor li-e frig, se scaldă imediat în apă caldă«. Scaldă la Japonezi e foarte ieftină. În scaldătoriile publice se plătește abia 2—3 bani pentru o baie.

Medicul casei.

Petru scrofula. Mămăliguță de păpuși caldă, muiată în unt-de-lemn bun, se se aplică pe bube, legându-se cu o petecă pe deasupra; aceasta se se face prin schimbare cât mai deasă, până la vindecare. Dacă însă bolfa ar cere să fie spartă, se se face cenușe de mesteacăn, care udată cu apă, se se lege peste bubă, schimbându-se dacă ar cere trebuința când se va usca. Dacă buba, precum urmează de mulțori, s'ar întâmpla să fie deasupra ochiului, pe geana unde nu se poate aplica simplu cenușa, atunci i-se pune într'o coaje de alună bine netezită, și aceasta cu cenușa se aplică pe bubă și se ține până la lucrare, apărând ochiul, care într'altfel ar putea să-l supere.

Pentru asurzire. Când cineva ar perde auzul, și mai ales în pripă, se iee lână de oaie cu usuc nespălată și udându-o cu pișat proaspăt și cald, se o pună în urechi, făcând această cură mai des, până va recăpeta auzul.

Pentru destuparea auzului sunt bune și tosurile de apă rece, de sus turnate pe cap.

Pentru umflătura din afară a gâtului. Câteva masline negre cu usturoiu și ceapă, se se piseze bine într'o piuliță și făcându-se ca o alifie,

se se întindă pe petec și se se lege locul umflat. La copii mai ales, aceasta e o doctorire sigură.

Pentru gălci. Se se fearbă o cească mare de lapte dulce, se se raadă o bucată de săpun bun și se se pue în lapte, și făcându-se ca o alifie, se se iee puțină camforă topită într'o linguriță mică de spirt și se se pue în sus zisa alifie; asemenea alifie, pusă într'un vas legat bine la gură spre a nu răsufli, va servi pățimașului de a se unge peste gălci, puind apoi deasupra o petecuță. În vremea aceasta se se păzească de răceală.

Este bună această alifie și pentru umflături la pânțec și durere de picioare.

Bibliografie.

„Istoriograf vechi Istoriograf noi.” A apărut și se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiu broșura *Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechii metropolii ortodoxe române, de Teodor V. Păcășian.* Prețul 2 coroane, plus 20 fileri pentru porto. Cartea e împărțită în următorii capitli: Dogme istorice. Părintele Bunea ca scriitoriu. Punctul meu de vedere. Argumente vechi. Noua teorie. »Nandoralbensis». Decretul regelui Vrădăslav. Mănăstirea voevodului Măiașu Viteazul. Vicarii episcopilor latini. Sava Brancovici. »Unirea». Incheiere.

DE ÎNGHIRIAT

Subscrisul aduc la cunoștință, că am o localitate bună pentru **un măestru măsar în Vinerea**, lângă firezul de scânduri din capul satului din jos, lângă drumul comitatului, ce duce la Cugir.

SCĂRMÂNĂTOARE DE LÂNĂ

Tot la firezul de sus am construit o **scărmânătoare de lână** artificială, înainte cu câți-va ani și sunt aplicat a prepara lână de lucru **numai cu 10 bani sau 5 cruceri** de chilă.

Trag luarea aminte a publicului român din jurul Orăștiei la acest preț efitin, apoi la lucrul bun și grabnic, ce se efectuește cu puterea apei. — Vinerea, Iunie 1904.

Cu stimă

ARON HERLEA,
proprietar.

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește

Asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual Coroane: **32.000.000—** Dividende solvite Cor.: **170.000.000—**
Avere proprie: **260.000.000—** Despăgubiri de viață **520.000.000—**

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Strada Ferencz József Nr. 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos Nr. 4 în palatul Standard (Casa proprie).

18—50

Centrala generală: **Edimburg** (Anglia).

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros.

Opuri —
Bilete de log.
Broșuri —
Circulare —
Bil. de vizită
Invitări —
Bilanțuri —
Acții —
Cap. de epist.
Placate —
Ord. de dans
Adrese —
Compturi —
Note —
Preț Curent.
Anunțuri —
Registre —
Imprimare —
Couverte —
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

Există deja de 15 ani și este pro-
văzută cu tot felul de material
necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce co-
mande repede și cu prețuri mode-
rate, se îngrijește totodată ca toate
acelea să fie estetic lucrate și
fără erori.

Până de present se bucură de sprigi-
nului celor mai îndepărtate orașe. Dovadă
aceasta despre promptitudinea și
acuratețea cu care efectuește ori-ce
lucrare.

Ca prima tipografie românească în
acest mare comitat, se roagă de bine-
voitorul sprigin al celorlalte institute
rom., precum și al privaților.

Nou! Lampă electrică de busunar

cu mecanism american
indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar,
e durabilă, comodă și corespunzătoare.
*La fiecare e de lipsă pentru
luminarea chilțiilor, treptelor, ambitelor
și localităților laterale.*

Pentru oficerii la exerciții, pădurarilor și
vânătorilor pentru serviciu de noapte e
tare acomodată; pentru turiști sunt in-
dispensabile, pentru medici și moașe cu
ocasiunea vizitelor de noapte. În fabrice,
mori, pivnițe și depozite unde se păstrează materii explosive,
sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea
sunt neprețuite. Pentru economie este o bucurie. Nu sunt în
urma ei picături de lumină pe padiment și covoare. Pe pro-
prietari și economi îi păzește de atacuri și foc; cu aceasta te
poți sui și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E
sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de
ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 fileri
subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

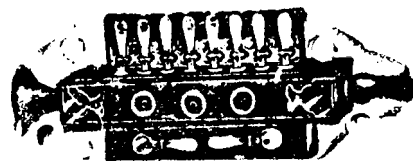
Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

— Strat de rezervă 1 cor. 20 fl. —

(227) Se trimite cu rambursă de 21—52

Stabilimentul Central al **IOSIF AUFFENBERG**
BUDAPEST, Strada Profeta 5.

Minunat instrument musical!

Pe „Flöthophon“ poate cânta ori cine
melodii, marșuri și dansuri, fără a cu-
noaște notele. Societăților, turiștilor, e
foarte recomandat de petrecere. Ton-
ul lui e fermecător.

Acest minunat instrument musical

are 10 clape, 20 tonuri, 2 clape de bas
și pentru 3 cor. se capătă în formă ele-
gantă. 3 bucăți costă 8 cor. „Flöthon“
mai puternic, cu ton fermecător, costă
5 și 6 coroane.

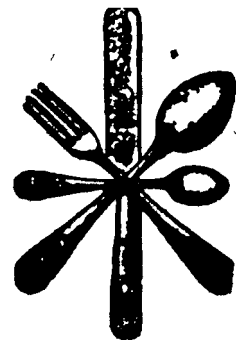
Cu rambursă trimite

19—

Centr. lui **Auffenberg József**
Budapest, VI., Proféta-u. 5.

Cumpărare ocazională!

32 bucăți numai 6 fl.

În urma prea marelui deposit al unei
fabrici de obiecte de metal, sunt incre-
dintat să vind marfa acesteia în prețuri cu
care se face. Spedezi dară, până când de-
positul sustă, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai
fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța
într'o bucată) din cel mai fin argint de
gloria, 6 cuțite din cel mai fin argint de
gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai
fin argint de gloria; 1 sită de străcurat
laptele și 1 sită de străcurat supa. — 32 bucăți cari
costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se
înlocuiește cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie
convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de
cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potri-
vit dar de cununie, și nu trebuie să lipsească din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Auffenberg's Centrale**

(226) 21—52

Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.